

Львівський національний університет імені Івана Франка
Юридичний факультет
Кафедра соціального права

СИЛАБУС
курсу «Юридична відповідальність
за порушення екологічного законодавства»

Назва курсу	Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства
Адреса викладання курсу	79000, Львів, вул. Січових стрільців,14
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет Кафедра соціального права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	081, право
Викладачі курсу	Ващишин Марія Ярославівна, д.ю.н., доцент.
Контактна інформація викладачів	Mary.vashchyshyn@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	Онлайн-консультації: - обговорення та затвердження запитань , обговорення практичних задач, аналіз творчих завдань Консультації в день проведення лекцій/практичних занять.
Сторінка курсу	http://law.lnu.edu.ua/department/kafedra-soc-prava
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні практичні та теоретичні знання, необхідні для завершального етапу засвоєння курсу екологічного права. У курсі представлено огляд наукових концепцій та правозастосовчу практику з метою вирішення практичних завдань у сфері юридичної відповідальності за вчинення екологічних правопорушень. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення є формою реалізації охоронної функції екологічного права і гарантією захисту екологічних прав громадян. Нормативну базу у цій сфері формують правові норми, які визначають поняття та види екологічних правопорушень, а також встановлюють порядок притягнення винних осіб до юридичної відповідальності за вчинення екологічних правопорушень.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства» є завершальною нормативною дисципліною зі спеціальності 081 «Право» для освітньої програми _____, яка викладається в _____ семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення нормативної дисципліни «Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства» є набуття здобувачем вищої освіти у процесі з'ясування проблем правозастосування у сфері екологічного права навиків щодо розв'язання комплексних проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики. Курс «Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства» спрямований на поглиблене вивчення системи норм, які забезпечують гарантії об'єктивності та невідворотності юридичної відповідальності за вчинення екологічних правопорушень. Під час вивчення даного курсу студенти опанують сучасні підходи до

	визначення екологічної шкоди, завданої довкіллю і забезпечення гарантій захисту екологічних прав громадян, а також отримують навички правового супроводу справ про екологічні правопорушення.
Література для вивчення дисципліни	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природоресурсове право України : навч. посібник / [за ред. І. І. Каракаша]. – К. : Істина, 2005. – 234 с. 2. Екологічне право України. Академічний курс : підручник / [за заг. ред. Ю. С. Шемшученка – [2-е вид.]. – К. : Юрид. думка, 2008. – 720 с. 3. Ільків Н. В. Екологічне право України : навч. посібник / Н. В. Ільків, Я. З. Гаєцька-Колотило. – К. : Істина, 2008. – 296 с. 4. Краснова М. В. Договори в екологічному праві України : Навч. посіб. – К.: Алерта, 2012. -216 с. 5. Екологічне право: Навчальний посібник / За редакцією к.ю.н., доцента Устименко Т.П. – К.: Алерта, 2016. – 290 с. 6. Право довкілля (екологічне право): навч. посібник для студ. ВНЗ / [Пилипенко П. Д., Федорович В. І., Ващишин М. Я. та ін.]; за ред. П. Д. Пилипенка. – К. : Ін Юре, 2010. – 400 с. 7. Правові форми екологічного контролю : навч. посібник / [Краснова М. В., Позняк Е. В., Коваленко Т. П. та ін.]; за ред. М. В. Краснової. – К. :Алерта, 2012. – 760 с. 8. Дейнега М.А. Природоресурсне право : проблеми формування і розвитку : монографія / за заг. ред.. В.М.Єрмоленка . Київ : НУБіП України, 2019. - 340 с. 9. Екологічне право України : навчальний посібник / за ред.. проф..І.І.Каракаша, д.ю.н. Т.Є.Харитонової, к.ю.н. .А.І. Черемнової; вид. 1-е. Одеса : Гельветика, 2018. 408 с. 10. Микієвич М. М., Андрусевич Н. І., Будякова Т. О. Європейське право навколишнього середовища. Навчальний посібник. Львів, 2004. – 256 с. 11. Медведева М, Теоретичні та практичні аспекти реалізації міжнародно-правових норм у галузі охорони навколишнього середовища, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин. – К.: «Фенікс», 2012. – 484 с. 12. Ващишин М. Я. Правове забезпечення формування та функціонування екомережі України : теоретичні та практичні аспекти : монографія. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021. – 416 с. 13. Ciechanowicz-McLean J., Globalne prawo srodowiska: podstawowe zagadnienia . Wydawnictwo Uniwersytetu Gdanskiego. Gdansk, 2021. – 166 s. 14. Legality of the threat or use of nuclear weapons. Advisory opinion of the International Court of Justice, 8 July 1996 (1996) Report of Judgments, Advisory opinions and Orders 242. 15. Воєнні дії на сході України – цивілізаційні виклики людству. Заг. ред.. Кравченко О., ЕПЛ. – 2015. <p>Законодавство:</p> <ol style="list-style-type: none"> 16. Водний кодекс України від 6 червня 1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995. - N 24. - Ст. 189. 17. Закон України “Про виключну (морську) економічну зону України” від 16 травня 1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995. - N 21. - Ст. 152. 18. Закон України “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку” від 8 лютого 1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995. - N 12. - Ст. 81. 19. Закон України “Про відходи” від 5 березня 1998 року // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - N 36-37. - Ст. 242. 20. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” від 24 лютого 1994 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - N 27. - Ст. 218. 21. Закон України “Про Загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами” від 14 вересня 2000 року // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - N 44. - Ст. 374.

22. Закон України “Про охорону атмосферного повітря” від 16 жовтня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - N 50. - Ст. 678.
23. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 25 червня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - N 41. - Ст. 546.
24. Закон України “Про пестициди і агрохімікати” від 2 березня 1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995. - N 14. - Ст. 91.
25. Закон України “Про приєднання України до Віденської конвенції про цивільну відповідальність за ядерну шкоду” від 12 липня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - N 44. - Ст. 222.
26. Закон України “Про приєднання України до Міжнародної конвенції про цивільну відповідальність за шкоду від забруднення нафтою” від 4 липня 2002 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - N 35. - Ст. 260.
27. Закон України “Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року та Угоди про імплементацію Частини XI Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року” від 3 червня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - N 31. - Ст. 254.
28. Закон України “Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля” від 6 липня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - N 34. - Ст. 296 (див. також саму Конвенцію).
29. Закон України “Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення” від 13 грудня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - N 14. - Ст. 96.
30. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року // Урядовий кур'єр. – 2001. – 25 листопада.
31. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
32. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - N 30. - Ст. 141.
33. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2000 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - N 25-26. - Ст. 131.
34. Лісовий кодекс України від 21 січня 2006 року // Відомості Верховної Ради України. – 2006. - N 17. - Ст. 99.
35. Постанова Кабінету Міністрів України N 554 від 27.07.1995 «Про перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку»
36. Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів; Закон від 31.05.2007 № 1103-V
37. Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання; Закон від 14.01.1998 № 15/98-ВР
38. Про об'єкти підвищеної небезпеки; Закон від 18.01.2001 № 2245-III
39. Про питну воду та питне водопостачання; Закон від 10.01.2002 № 2918-III
40. Про поводження з радіоактивними відходами; Закон від 30.06.1995 № 255/95-ВР
41. Про рослинний світ. Закон України від 9 квітня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №22-23. – Ст.198.
42. Про зону надзвичайної екологічної ситуації. Закон України від 13 липня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – №42. – 2000. – Ст. 348.
43. Про оцінку впливу на довкілля. Закон України від 23 травня 2017р. // Відомості Верховної Ради України. – 2017. - № 29. - Ст. 315
44. Про стратегічну екологічну оцінку Закон України від 20 березня 2018р. // Відомості Верховної Ради України. – 2018. - № 16. - Ст. 138
45. Про екологічну мережу України. Закон України від 24 червня 2004 // Відомості Верховної Ради України, 2004, № 45.
46. Про екологічний аудит. Закон України від 24 червня 2004 // Відомості Верховної Ради України, 2004, № 45.
47. Про затвердження Методики розрахунку неорганізованих викидів забруднюючих речовин або суміші таких речовин в атмосферне повітря внаслідок виникнення надзвичайних ситуацій та/або під час дії воєнного стану та визначення розмірів завданої шкоди : Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України № 175 від 13.04.2022 : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-22#Text>
48. Про затвердження Методики визначення розміру шкоди завданої землі, ґрунтам

	<p>внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану : Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України № 167 від 04.04.2022 : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0406-22#Text</p> <p>49. Порядок визначення шкоди і збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації: Постанова Кабінету Міністрів України № 326 від 20.03.2022 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF#Text</p> <p>50. Про затвердження спеціальних такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд : Постанова Кабінету Міністрів України № 575 від 10.05.2022 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575-2022-п#Text</p>
Тривалість курсу	120 год.
Обсяг курсу	32 годин аудиторних занять. З них 16 години лекцій, 16 годин практичних занять та 88 години самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p>1. Знати:</p> <p style="text-align: center;">Формування програмних компетентностей</p> <p><i>Постреквізити:</i></p> <p>Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти таких результатів навчання:</p> <p style="text-align: center;">Загальні компетентності:</p> <p>ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p style="text-align: center;">Фахові компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію при вирішенні екологічних спорів та захисті екологічних прав. ▪ СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур господарського та адміністративного судочинства в Україні при вирішенні екологічних спорів. ▪ СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення екологічних спорів. ▪ СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці складів екологічних правопорушень у правозастосовній діяльності. ▪ СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів, потерпілих від порушення екологічного законодавства та заподіяння екологічної шкоди. ▪ СК15. Здатність самостійно готувати проекти процесуальних актів у сфері юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості. <p style="text-align: center;">2. Вміти</p> <p style="text-align: center;">Програмні результати навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Обґрунтовано формулювати свою правову позицію щодо захисту екологічних прав та законних інтересів осіб, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи щодо притягнення винних осіб за

	<p>порушення екологічного законодавства.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Використовувати передові знання, зокрема щодо методики визначення причинно-наслідкових зв'язків та сутності екологічної шкоди у процесі правотворення та правозастосування інститутів приватного права. ▪ Аналізувати та оцінювати практику застосування міжгалузевого інституту юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства, зокрема, норм кримінального, адміністративного, трудового та цивільного права. ▪ Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування: на стадії екологічного контролю, досудового розслідування, судового розгляду справ про екологічні правопорушення. ▪ Інтегрувати необхідні знання екологічного права та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності, зокрема у сфері правосуддя, юридичному захисті права на безпечне для життя і здоров'я довкілля, юридичному супроводі суб'єктів спеціального природокористування.
Ключові слова	Право довкілля; екологічне право; природні ресурси; раціональне природокористування; екологічне правопорушення; юридична відповідальність; охорона довкілля
Формат курсу	<ul style="list-style-type: none"> - Очний - Проведення лекцій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем

СХЕМА КУРСУ						
Тиждень / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали / Література, ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тижд. 1 / 4 акад. год.	<p>Тема 1. Поняття та правові засади юридичної відповідальності за екологічним правом України</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поняття юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства, її значення та формальне вираження - Функції юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства. - Види юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства - Принципи юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства. - 	Лекція	Презентація	Передивитися презентацію та рекомендовану літературу		
Тижд. 2 / 2 акад. год.	<p>Тема 1. Поняття та правові засади юридичної відповідальності за екологічним правом України</p>	Практичне заняття	Вирішення практичних занять	Аналіз нормативно-правових актів та судової практики		
Тижд. 3	Тема 2. Екологічне	Лекція	Презентація	Передивитися		

/ 2 акад. год.	<p>правопорушення як підстава притягнення до юридичної відповідальності</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поняття та ознаки екологічного правопорушення - Склад екологічного правопорушення - Види екологічного правопорушення - 			презентацію та рекомендовану літературу		
Тижд. 4 / 4 акад. год.	<p>Тема 2. Екологічне правопорушення як підстава притягнення до юридичної відповідальності</p> <ul style="list-style-type: none"> - Флористичні та фауністичні правопорушення - Земельні, надрові та водні правопорушення - Правопорушення у сфері екологічної безпеки 	Лекція	Презентація	Передивитися презентацію та рекомендовану літературу		
Тижд. 5 / 2 акад. год.	<p>Тема 2. Екологічне правопорушення як підстава притягнення до юридичної відповідальності</p>	Практичне заняття	Вирішення практичних занять	Аналіз нормативно-правових актів та судової практики		
Тижд. 6 / 2 акад. год.	<p>Тема 2. Екологічне правопорушення як підстава притягнення до юридичної відповідальності</p>	Практичне заняття	Вирішення практичних занять	Аналіз нормативно-правових актів та судової практики		
Тижд. 7 / 4 акад. год.	<p>Тема 3. Правові проблеми кримінальної відповідальності за екологічні злочини</p> <ul style="list-style-type: none"> -Екологічний злочин: ознаки та види -Суб'єкти екологічних злочинів -Об'єкти екологічних злочинів -Об'єктивна сторона злочинів проти довкілля. -Суб'єктивна сторона злочинів проти довкілля. 	Лекція	Презентація	Передивитися презентацію та рекомендовану літературу		
Тижд. 8 / 2 акад. год.	<p>Тема 3. Правові проблеми кримінальної відповідальності за екологічні злочини</p> <ul style="list-style-type: none"> - Судова практика в злочинах проти довкілля 	Лекція	Презентація	Передивитися презентацію та рекомендовану літературу		
Тижд. 9 / 2 акад. год.	<p>Тема 3. Правові проблеми кримінальної відповідальності за екологічні злочини</p>	Практичне заняття	Вирішення практичних занять	Аналіз нормативно-правових актів та судової практики		

Тижд. 10 / 4 акад. год.	<p>Тема 4. Правові проблеми адміністративної відповідальності за екологічні правопорушення</p> <ul style="list-style-type: none"> - Адміністративні правопорушення у сфері раціонального природокористування та охорони довкілля - Підстави та порядок притягнення до адміністративної відповідальності за екологічні проступки 	Лекція	Презентація	Передивитися презентацію та рекомендовану літературу		
Тижд. 11 / 2 акад. год.	<p>Тема 4. Правові проблеми адміністративної відповідальності за екологічні правопорушення</p> <ul style="list-style-type: none"> - Судова практика у справах про адміністративні правопорушення у сфері охорони довкілля 	Лекція	Презентація	Передивитися презентацію та рекомендовану літературу		
Тижд. 12 / 2 акад. год.	<p>Тема 4. Правові проблеми адміністративної відповідальності за екологічні правопорушення</p> <ul style="list-style-type: none"> - Юридична відповідальність за порушення вимог раціонального лісокористування. 	Лекція	Презентація	Передивитися презентацію та рекомендовану літературу		
Тижд. 13 / 4 акад. год.	<p>Тема 4. Правові проблеми адміністративної відповідальності за екологічні правопорушення</p> <ul style="list-style-type: none"> - Юридична відповідальність за порушення вимог раціонального водокористування. 	Лекція	Презентація	Передивитися презентацію та рекомендовану літературу		
Тижд. 14 / 2 акад. год.	<p>Тема 4. Правові проблеми адміністративної відповідальності за екологічні правопорушення</p>	Практичне заняття	Вирішення практичних занять	Аналіз нормативно-правових актів та судової практики		
Тижд. 15 / 2 акад. год.	<p>Тема 4. Правові проблеми адміністративної відповідальності за екологічні правопорушення</p>	Практичне заняття	Вирішення практичних занять	Аналіз нормативно-правових актів та судової практики		
Тижд. 16 / 2 акад. год.	<p>Тема 4. Правові проблеми адміністративної відповідальності за екологічні правопорушення</p>	Практичне заняття	Вирішення практичних занять	Аналіз нормативно-правових актів та судової практики		
2 акад. год.	<p>Тема 5. Особливості обчислення та відшкодування екологічної</p>	Лекція	Презентація	Передивитися презентацію та рекомендовану літературу		

	шкоди -Поняття та види екологічної шкоди -Методи обчислення екологічної шкоди -Відшкодування моральної шкоди за порушення екологічного законодавства					
Тижд. 17 / 2 акад. год.	Тема 5. Особливості обчислення та відшкодування екологічної шкоди Захист екологічних прав громадян у Європейському Суді з прав людини	Лекція	Презентація	Передивитися презентацію та рекомендовану літературу		
Тижд. 18 / 2 акад. год.	Тема 5. Особливості обчислення та відшкодування екологічної шкоди	Практичне заняття	Вирішення практичних занять	Аналіз нормативно-правових актів та судової практики		

Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру Письмовий модульний контроль
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з теорії держави та права, екологічного права, кримінального права, адміністративного права, цивільного права, достатніх для сприйняття категоріального апарату дисципліни «Юридична відповідальність у сфері охорони і використання довкілля», розуміння джерел правового регулювання.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Перезентація, лекції, колаборативне навчання (форми- групові проекти спільні розробки), проектно-орієнтоване навчання, дискусія.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання знань здобувача здійснюється за 100-бальною шкалою:</p> <ul style="list-style-type: none"> -максимальна кількість балів при оцінюванні знань здобувачів з дисципліни, яка завершується іспитом, становить за поточну успішність 50 балів, на іспиті – 50 балів; -при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань здобувачів за різними системами. <p>Протягом семестру проводиться не менше двох модулів або колоквиумів чи контрольних робіт або інших видів контролю. Максимальна кількість балів, яка встановлюється для цих видів контролю, а також відповідність оцінок FX та F у шкалі ECTS, у балах та національній шкалі визначається Вченими радами факультетів або кафедрами, які забезпечують викладання відповідних дисциплін.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу).</p> <p>Академічна доброчесність: Роботи студентів мають бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять приклади можливої академічної недоброчесності виявлення ознак якої є підставою для незарахування роботи студента</p>

	<p>викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять Відвідування практичних занять є обов'язковим. У випадку пропуску заняття, студент опрацьовує матеріал самостійно та відпрацьовує пропущене заняття в індивідуальному порядку. Студенти зобов'язані дотримуватись усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані за результатами відповідей на практичних заняттях, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховується присутність студента на практичних заняттях та активність студента, списування та плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання на модуль .	Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства.
	Юридична відповідальність за порушення лісового законодавства.
	Юридична відповідальність за порушення водного законодавства.
	Юридична відповідальність за порушення законодавства про атмосферне повітря.
	Юридична відповідальність за порушення флористичного законодавства.
	Юридична відповідальність за порушення фауністичного законодавства.
	Юридична відповідальність за порушення природно-заповідного законодавства.
	Юридична відповідальність за порушення законодавства про надра.
	Юридична відповідальність за порушення законодавства про радіаційну безпеку.
	Юридична відповідальність за порушення законодавства про відходи.
	Юридична відповідальність за порушення законодавства про континентальний шельф.
	Юридична відповідальність за порушення законодавства про ядерну енергію.